

The Journal of Academic Social Science Studies

JASSS

International Journal of Social Science

Doi number: <http://dx.doi.org/10.9761/JASSS2516>

Number: 29 , p. 217-236, Autumn III 2014

KENT KONSEYLERİNİN KENT YÖNETİMİNE KATKILARI ÜZERİNE BİR İNCELEME: ELAZIĞ ÖRNEĞİ

*AN INVESTIGATION OF THE CONTRIBUTIONS OF CITY COUNCILS TO THE
URBAN MANAGEMENT: ELAZIĞ SAMPLE*

Yrd. Doç. Dr. Murat AYGEN

Fırat Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Siyaset ve Kamu Yönetimi

Özet

Kentlerin öncelikli sorunlarının tespiti ve çözümünde katılımcı mekanizmaların ülkemizdeki en güçlü aracı olan kent konseylerinin rolü her geçen gün artmaktadır.

Çok ortaklı ve çok aktörlü yönetim anlayışı çerçevesinde, kent konseyleri; oluşumu, işleyişi, sürdürülebilirliği ve etkinliği başta olmak üzere farklı boyutları ile tartışılmalıdır. Bu çerçevede “Yerel Gündem 21 Süreci”, “Kent Konseyleri” ve “Karar Alma Mekanizmalarına Katılım” konuları bağlamında çalışan bilim insanları, kent konseyi uygulayıcı ve gönüllüleri, ilgili kamu kurumu ve sivil toplum kuruluşları temsilcileri bilgi ve tecrübelerini paylaşmalıdır.

Kent yaşamına koyduğu katkılar nedeniyle, kent konseylerinin gelişmesi noktasında elimizden gelen gayreti göstermeliyiz. Çünkü kentler hepimizin. Kentlerde şu anda bizler yaşıyoruz, gelecekte ise çocuklarımız, torunlarımız bizden sonraki nesillerimiz yaşayacak. Bu konuda sadece kentini seven insan, hemşerisini seven insan fedakarlık yapar, ortaya üretim koyar. İşte kent konseyleri yaşadığı kent için katkı koymak isteyen insanların seslerini duyurduğu yerlerdir.

Şehirlerde yaşayanlar olarak güçlü yönlerimizi ortaya koymaya, şehrimizin kalitesini ve marka değerini arttırmaya çalışmalıyız. Bu konuda tabii ki herkese görev düşüyor, herkesin bir uzmanlık alanı var. Elazığ Kent Konseyi bünyesinde, kadınlarımız, gençlerimiz, çocuklarımız ve engellilerimiz çalışmalıdır. Kendileri açılarından şehirde geleceğe yönelik yapılması gerekenler konusunda çalışmalar yapılmalıdır. Çünkü içinde yaşadığımız şehirler hızla büyüyen, dolayısıyla problemleri de hızla artan şehirlerdir. Böyle bir durumda kent halkının bir bütün olması, herkesin kendi bilgisini, kendi tecrübesini bu kente katması, dolayısıyla sorunları birlikte çözmesi gerekiyor.

Anahtar Kelimeler: Kent Konseyi, Yerel Yönetimler, Yerel Gündem 21 Süreci, Yerel Yönetişim, Yerel Katılım

Abstract

The role of city councils in our country is getting more day by day. This councils is strongest participating mechanism of instrument that determine and solve primary problems of cities .

City councils must be argued in evolution, working, maintainability, activity and different dimensions as part of multijoint and multiactors. In this case, scientists working "City Councils", "Participating to" "Decision Making Mechanizms" and "Local Agenda Process of 21", city council volunteers and operators, related governmental department sagents, civil society agents must share their knowledge and experiences.

City councils contribute city life. Hence we have to struggle for development of city councils. Because cities are our. We live in cities now. In the future our children, descendants and generations will live too. In this issue, only individuals love own city and citizens sacrifices and produce something useful. There city councils are places that individual can be understood and produce for their cities.

We citizen shave torise our cities quality and brand value, show our cities strongest traits. Of course all of the citizen shave responsibility and profession. Our children, women, young boys and girls and handicapped citizens must work in Elazığ City Council. They must work for themselves what can be done forthe city in future. Because the cities welive in are growing fast with problems. In that situation citizens must be unite by sharing own experiences and knowledges. There by they need solve problems together.

Key Words: City Council, Local Authority, Local Agende Process of 21, Local Governance, Local Participation

1-GİRİŞ

Kent Konseyleri 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 76. maddesinde belirtilen hedefler doğrultusunda, halkın yönetime katılımını sağlayacak mekanizmaları geliştiren, halkın kendi sorunlarına sahip çıkmasını özendiren, yönetim eksenli katılımcı demokrasiyi esas alan ve sivil toplumu önceleyen oluşumlardır.

1992 yılında gerçekleştirilen "Yeryüzü Zirvesi" sonrasında, 1996 Habitat Konferansı ile Türkiye'de başlayan Yerel Gündem 21 hareketi günümüzün Kent Konseyi yapılanmasının altyapısını oluşturmuştur. Yerel Gündem 21 Programı 1996 yılından bugüne kadar 60'ın üzerinde kentte uygulanmış ve program 2011 yılında tamamlanma aşamasına gelmiştir. Yerel Gündem 21 programı kapsamında yerel demokrasinin gelişimi ve halkın karar alma mekanizmalarına katılımı alanında kentlerin edindikleri bilgi ve deneyimlerin kurumsallaşmasına ve sürdürülebilirliğine katkı sağlamak amacıyla İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü'nün çalışmaları ve Yerel Gündem 21 kentlerinin desteğiyle Kent Konseyleri'nin 5393 sayılı Belediye Kanunu'nda yer alması sağlanmıştır. Bu çerçevede Kent Konseyleri Yönetmeliği yayınlanarak Kent Konseylerinin çalışma usul ve esasları genel hatlarıyla tanımlanmıştır.

Yönetmelik, kent konseylerinin oluşumu sürecinde yetersiz kalmıştır. Kent konseylerinin yapısalılığı ve işlevselliği noktasında yeterli düzeyde bilgi birikiminin olmaması konsey organlarının öznel değerlendirmelere göre şekillenmesine neden olmuş ve kişiye özel kent konseyi yapılanmaları ortaya çıkmıştır. Bu yapılanmaların kent konseylerine biçilen yerel demokratik yönetişimin geliştirilmesi misyonunu ne kadar yerine getirdiği konusunda ise belirsizlikler bulunmaktadır.

2. YEREL DEMOKRASİ ve KENT KONSEYLERİ

Türkiye’de katılımcı bir yerel yönetim modeli oluşturulması ve seçim zamanlarının dışında yurttaşı siyasetle ilişkilendiren mekanizmaların eksikliği sorununun çözümünde yeni reformlar çerçevesinde yeni uygulamalar görülmektedir. 5393 sayılı Belediye Yasası ile belediyelere Kent Konseylerinin oluşturulması konusunda yetki verilmiştir. Kent Konseylerinin oluşumu, Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı’nda öngörülen “yurttaşların oluşturduğu” meclislere (md. 3/2) uygun bir durumdur. Bu bakımdan bu ve benzeri düzenlemeler Avrupa öngörülerine uyum bakımından da ayrı bir anlam taşımaktadır(Çukurçayır ve Eroğlu, 2009, s. 224-247).

3. YEREL YÖNETİŞİM

Tarım toplumundan sanayi toplumuna geçiş, köklü değişimleri beraberinde getirdiği gibi sanayi toplumundan bilgi toplumuna geçiş de benzer değişimlere yol açmaktadır. Bu süreçte yeni düşünceler, yeni yapılar, yeni ilişkiler ve yeni yönetim modelleri gündeme gelmiştir(Al, 2009, s.49-50).Bu çok boyutlu ve çok yönlü değişim süreci, mevcut yönetim anlayışının meşruiyetini sorgulanır hale getirirken, yönetim ihtiyacını tamamen ortadan kaldırmadan yeni arayışlara kapı aralamaktadır(Özer, 2005, s.304.). Yaşanan meşruiyet sorunlarının çözümü için yönetsel birimler yurttaşın katılımını kolaylaştıracak, beklentilerine cevap verecek ve yeniliklere açık olacak şekilde yeniden dönüştürülmektedir(Çukurçayır, 2003, s.8.).

5393 sayılı Kanun’da yerel yönetişime yönelik en önemli düzenleme ise kent konseyleri ile ilgilidir. Kent konseyleri ülkemizde ilk kez 1996 yılından sonra Yerel Gündem 21 ortağı olan kentlerde (Bursa, Adana, Antalya, Edirne, İzmir, Adapazarı, Manisa, Diyarbakır, Eskişehir, Trabzon, Kars, Tekirdağ, Van ve Afyonkarahisar) oluşturulmuş, daha sonra Program ortağı olmayan kentlere de yayılmıştır(Coşkun, 2007, s.105-107).

3.1 Yönetimden Yönetişime

1970’li yıllarda refah devletinde yaşanan krize çözüm olarak önerilen neoliberal politikalar, İngiltere ve ABD’nin yanında diğer ülkelerde de benimsenmeye başlanmıştır. Neoliberalizmin devletin küçültülmesi, özelleştirme, deregülasyon, piyasa dostu ve girişimci devlet politikaları, 1990’lı yıllarda ortaya çıkan ekonomik krizler, işsizlik ve yoksulluk gibi sorunların artmasından dolayı yoğun bir şekilde eleştirilmeye başlanmıştır. IMF ve Dünya Bankası gibi uluslararası kuruluşlar ise, bu politikaların başarısızlığını, reform programlarının gerektiği gibi uygulanamamasına

bağlayarak, “kriz sonrası uyum” programlarını gündeme getirmişlerdir. Bu süreçte neoliberal politikaların uygulanma araçları gözden geçirildiğinde, 1980’lerin “minimal devlet”, “optimal devlet” söylemlerinin yerini “piyasa-dostu devlet” ve “etkin devlet” söylemlerinin aldığı görülmüştür(Güzelsarı, 2004, s.13-14).Hiyerarşik ve bürokratik özelliklere sahip olan devlet, yeni süreçle birlikte esnek, serbest piyasayı önceleyen, müşteri memnuniyetine önem veren ve yeni kamu işletmeciliği yaklaşımını esas alan bir yapıya doğru evrilmiştir(Ömürgönülşen, 2003, s.195). Bu evriliş yönetimden yönetişime geçişi de sağlamıştır.Yönetişim kavramı ilk kez Dünya Bankası tarafından 1989 yılında yayınlanan “SubSaharanAfrica: FromCrisistoSustainableGrowth; A LongTermPerspectiveStudy” adlı Rapor’da(World Bank, 1989, s.12). “iyi yönetim” olarak yer almış, sonraki yıllarda ise, IMF, OECD ve UNDP tarafından yaygınlaştırılmıştır(Gündoğan, 2010, s.23).Kavramın farklı alanlarda kullanımı aynı zamanda anlam çeşitliliğini de beraberinde getirmiştir(Güzelsarı, 2003, s.17-34).Dünya Bankası kavramı, ülkelerin ekonomik ve sosyal kaynaklarının yürütülme biçimi olarak tanımlarken; Birleşmiş Milletler ise bir ülkenin her türlü ekonomik, siyasal ve yönetsel işinde otoritenin kullanım biçimi olarak değerlendirmektedir(Palabıyık, 2004, s.65).Bu alanda çalışmalar yapan Rhodes ise yönetişimi; yönetimden yeni bir yönetim şekline doğru geçiş, yeni yönetim süreçleri, yeni yasal kurallar ve yönetimin anlamında da bir değişim olarak ifade etmektedir(Rhodes, 1996, s.652-653).Gaudin ise kavramı; hiyerarşik yapının dışında yönetişim aktörlerinin arasındaki ilişkilerin düzenlenmesini öngören bir örgütlenme anlayışı olarak görmektedir(Gaudin, 1998,s.47-49).

Yönetişimin yönetim süreçlerinde yarattığı etkiye dikkat çeken Stoker ise kavramı; çok aktörlü ortaklık, kamu ve özel kesimin sorumluluklarının belirlenmesi, iktidarın karar alma ve uygulama sürecine dahil olan aktörler arasında dağıtılması ve kendi kendini yöneten yapıların ortaya çıkması olarak açıklamaktadır(Stoker, 1998, s.50)

3.2 Gündem 21, Yerel Gündem 21 ve Türkiye’de Yerel Gündem 21

1972’de İsveç’in Stockholm kentinde yapılan “Birleşmiş Milletler İnsan Çevresi Konferansı” ile 1976’da Kanada’da düzenlenen Vancouver HABITAT I Konferansı’nda yerel yönetim açısından önemli bir yere sahip olan “sürdürülebilir kalkınma” konusu gündeme gelmiştir(Emrealp, 2005, s.12).Bu ilk HABITAT toplantısında küresel sorunlar için ortaya konulan çözüm önerileri devlet merkezli ele alınmıştır. Sürdürülebilir kalkınma(Newby, 1999, s.67,MacLaren, 1996, s.185-186). BM Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu’nun hazırladığı 1987 tarihli “Ortak Geleceğimiz (Brundtland Raporu)” Raporu’nda da temel kavramlardan biri olmaya devam etmiş, ancak sorunları devlet merkezli çözmeye çalışan anlayış değişikliğe uğramıştır(Haktankaçmaz,2004,s.49-50).Birleşmiş Milletler 1992 Rio “Yeryüzü Zirvesinde” 21. yüzyılın küresel hedeflerinin belirlenmesi için “Rio Bildirgesi” ve “Gündem 21” adı altında iki belge ortaya çıkmıştır. Gündem 21 eylem programının temelinde “sürdürülebilir kalkınmanın” hayata geçirilmesi vardır. Gündem 21, “İnsanlık, tarihsel bir dönüm noktasındadır” cümlesiyle başlamakta ve dünyada artan sorunların çözümü için “küresel ortaklık” kavramını gündeme getirmektedir. Gündem

21'in başarılı bir şekilde uygulanması için asıl sorumluluk hükümetlerde olmakla birlikte, vatandaşlar, hükümet dışı kuruluşlar ve diğer gruplarında etkin olarak süreçte yer almaları gerektiği ifade edilmiştir(Emrealp, 2005, s.16).Dünyada artan eğitim sorunları, ekosistemin bozulması, eşitsizlikler, yolsuzluklar, insan hakları ihlalleri, çevre kirliliği ve benzeri çok sayıda sorunun, yurttaşların katılım eksikliğinden kaynaklandığına dair yaygın bir inanış bulunmaktadır. Katılım anlayışı temelinde şekillendirilen Gündem 21 modeli ile bu sorunlar, küresel boyutta etkili bir şekilde çözülmeye çalışılmaktadır(Ökmen ve Görmez, 2009, s.109).Gündem 21'de yer alan sorunların ve çözümlerinin büyük bir bölümünün yerel düzeydeki faaliyetlere dayalı olması nedeniyle, belirlenen hedeflere ulaşabilmek için yerel yönetimler, katılım ve işbirliğinin sağlanmasında belirleyici bir etken olarak kabul edilmektedir. Böylece yerel yönetimlerin öncülüğünde, sivil toplumun ve diğer ilgililerin, birlikte kendi sorunlarını ve önceliklerini saptayarak, kentleri için "21. yüzyılın yerel gündemini" oluşturmaları gerektiğinin altı çizilmekte, her ülkedeki tüm yerel yönetimler, karar alma, planlama ve uygulama süreçlerine kadınların ve gençlerin etkin olarak katılımını sağlayacak programlar geliştirmeye ve uygulamaya davet edilmektedir.Dolayısıyla çok aktörlü bir yönetim anlayışını dile getiren Gündem 21'in en önemli önerisi, ulusal eylem planlarının oluşturulmasında kaynak teşkil edecek olan yerel eylem planlarının hazırlanmasıdır(Torlak ve Önez, 2005, s.656).

Bu bağlamda ulusal ölçekte Ulusal Gündem 21'lerin ve buna bağlı olarak da yerel düzeyde yerel yönetimlerin de dahil edildiği Yerel Gündem 21'lerin oluşturulması öngörülmüştür. Yerel Gündem 21, yönetim yaklaşımının kurumsal, ilkesel ve kavramsal tüm bileşenlerini içeren bir uygulama olarak karşımıza çıkmaktadır(Birleşmiş Milletler, (1999), Türkiye'nin Yerel Gündem 21 ile tanışması ise 1996 yılında İstanbul'da düzenlenen Birleşmiş Milletler HABITAT II "İnsan Yerleşimleri Konferansı (Kent Zirvesi)(Emrealp, 2005, s.23). toplantıları ile olmuştur. Habitat II toplantılarında, sürdürülebilir kalkınmanın temelinde demokratik, insan haklarına saygılı, şeffaf, katılımcı ve halka hesap veren yönetimler olduğu belirtilmiştir. Böylece yönetim ilkesinin de temel çerçevesi çizilmiş olmaktadır. Habitat II, Gündem 21'in etkin bir şekilde yaşama geçirilmesinin önkoşulu olarak, yerel yönetimlerin, sivil toplum kuruluşlarının ve diğer yerel aktörlerin etkin katılımını vurgulamaktadır (<http://www.la21turkey.net>. 2011). HABITAT II kapsamında yerel yönetimlerin, kendi beldelerine yönelik Yerel Gündem 21'lerini hazırlamaları ve uygulamaları için teşvik edilmeleri amacıyla, Uluslararası Yerel Yönetimler Birliği, Doğu Akdeniz ve Ortadoğu Bölge Teşkilatı (IULA-EMME) tarafından "Türkiye'de Yerel Gündem 21'lerin Teşviki ve Geliştirilmesi Projesi" (I. Aşama: 1997-1999) uygulamaya konulmuş ve 23 kent projeye dahil olmuştur. Projenin temel hedefleri; ülkesel/bölgesel ölçekte Yerel Gündem 21 kavramının ve bunun yerel yönetim üzerindeki etki ve sonuçlarının tanıtılması, pilot kentlerde yerel düzeyde farklı sektörlerin katılımını sağlayacak mekanizmaların oluşturulması ve bunlara işlerlik kazandırılması olarak belirlenmiştir (<http://www.la21turkey.net>.2011).6-8 Eylül 2000

tarihleri arasında Birleşmiş Milletlerin (BM) New York'taki Genel Merkezi'nde, aralarında Türkiye'nin de bulunduğu 189 ülkenin Devlet ve Hükümet Başkanlarının katılımıyla yapılan liderler zirvesinde, günümüzün en güçlü ve öncelikli küresel taahhüt belgelerinden biri olarak kabul edilen Birleşmiş Milletler "Binyıl (Millennium) Bildirgesi" imzalanmıştır. Bildirge'de özgürlük, demokrasi ve insan hakları konularındaki taahhütlerin yanısıra, bir dönüm noktası olması öngörülen 2015 yılına kadar gerçekleştirilmek üzere, kalkınmaya ve yoksulluğun azaltılmasına yönelik sekiz hedef kabul edilmiştir (Emrealp, 2005, s. 24).

Binyıl Bildirgesi'nde yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları ve diğer yerel aktörler tarafından bu hedeflerin sahiplenilmesinin önemine dikkat çekilmiş ve bu düşünceler 2002 BM Johannesburg Zirvesi'ne de yansımıştır. Bu bağlamda, Bildirge'de yer alan "Kalkınma ve Yoksulluğun Azaltılması", "Ortak Çevrenin Korunması" ve "İnsan Hakları, Demokrasi ve İyi Yönetişim" gibi küresel hedefler, YerelGündem21'i doğrudan ilgilendirmektedir (<http://www.uclg-mewa.org>, 2011). Yerel Gündem 21'in uygulandığı kentlerde yerel yönetim temsilcileri, kadın ve gençlik grupları, STK'lar ile iş dünyasının temsilcileri bir araya gelerek kent konseylerini oluşturmuşlardır. Kent konseyleri toplumsal konularda almış oldukları tavsiye kararlarını, yerel yönetimlerin meclislerine sunarak "katılımı" gerçekleştirmeye çalışmışlardır. Johannesburg Zirvesi'nde Türkiye Yerel Gündem 21 uygulamalarının diğer ülkeler tarafından da örnek alınabilecek niteliğe sahip olduğu ifade edilmiştir. Yerel Gündem 21'in merkezinde yer alan Kent Konseyleri ile "kentine sahip çıkma", "aktif katılım" 21 ve "çözümde ortaklık" ilkeleri çerçevesinde, kentleri sürdürülebilir geleceğe taşıyan bir "ortaklık" yapısı oluşturulmaya çalışılmıştır (<http://www.la21turkey.net>, 2011). "Türkiye'de Yerel Gündem 21'lerin Teşviki ve Geliştirilmesi Projesi"nin başarıya ulaşmasıyla 2. aşama gündeme gelmiştir. İkinci aşama olarak tasarlanan "Türkiye'de Yerel Gündem 21'lerin Uygulanması Projesi"ne birinci aşamada olduğu gibi, IULA-EMME'nin (Uluslararası Yerel Yönetimler Birliği, Doğu Akdeniz ve Ortadoğu Bölge Teşkilatı) koordinasyonunda ve UNDP'nin (Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı) desteğiyle 2000 yılında başlanılmış ve 2003 yılı ortalarında tamamlanmıştır. Proje'de, yerel yönetişimin güçlendirilmesine yönelik olarak, sivil toplumun karar alma süreçlerine katılması ve yerel yatırımlarda söz sahibi olması amaçlanmıştır. Proje kapsamında herkesin katılabileceği meclisler (çocuk, gençlik ve kadın meclisleri gibi), belirli konularda faaliyet gösteren çalışma kozaları ve kent konseyleri oluşturulmuştur (Emrealp, 2005, s.30). Yerel Gündem 21'in üçüncü aşaması, "Türkiye Yerel Gündem 21 Yönetişim Ağı Yoluyla BM Bin Yıl Bildirgesi Hedefleri ve Johannesburg Uygulama Planı'nın Yerleştirilmesi" adı altında uygulamaya konulmuştur. Bu aşama ile merkezi yönetimin ilgi ve desteğinin artırılması, tanıtım eksikliğinin giderilmesi ve küresel hedeflerin yerelleştirilmesi gerçekleştirilmek istenmiştir. Ayrıca Yerel Gündem 21 süreçlerinin kurumsallaştırılması amacıyla, "Yerel Projelere Destek Programı" da başlatılmıştır. Türkiye'de 1997 yılından itibaren uygulanmaya başlayan Yerel Gündem 21'ler aracılığıyla, ilgili tüm kesimlerin karar alma ve uygulama süreçlerine katıldığı yeni bir yerel yönetişim modeli geliştirilmiştir. Bu model, karar

alma süreçlerine katılımın geliştirilmesi, kentsel yaşamı kolaylaştıran projelere yer vermesi ve finansman sağlaması, demokratik yaşamı olgunlaştırması ve kentsel sorunlara duyarlı vatandaş profili oluşturulması gibi işlevleri kapsamaktadır (Emrealp, 2005, s.39). Yerel Gündem 21'in özünde yer alan "yönetişim" anlayışının gelişmesi ise, dernekler, vakıflar, meslek odaları, sendikalar, özel sektör kuruluşları, akademik kuruluşlar, basın-yayın kuruluşları, yurttaş girişimleri gibi geniş bir yelpazeye yayılan sivil toplum kuruluşları ile belediyeler arasında yeni bir ilişki biçimi kurulmasını sağlamaktadır (Esen, 2008, s.87-88). Bu yeni anlayışın hayata geçirilmesinde kullanılan en etkili ve en geniş tabanlı yapı ise kent konseyleri olarak karşımıza çıkmaktadır.

4. KENT KONSEYİ İLE İLGİLİ GENEL BİLGİLER

Kent yönetimindeki katılımcı yapılara bakıldığında, "Kent Meclisi", "Kent Danışma Meclisi", "Şehir Meclisi", "Şehir Danışma Meclisi", "Kent Platformu", "Kent Parlamentosu" gibi farklı adlar aldığı görülmektedir. Bazı kentlerde ise yerel ortaklar, "Kent Kurultayı" adı altında farklı oluşumlar gerçekleştirirken il ölçeğindeki gelişmelere paralel olarak "İl Konseyi", "İl Kurultayı", "İlçe Kurultayı" gibi adlar da görülmeye başlanmıştır. "Kent Konseyi" terimi ise genelde "ortak bir dil" oluşturulması açısından benimsenmekte ve yaygın olarak kullanılmaktadır. Özellikle kamu yönetiminin yeniden yapılandırılmasına ve yerel yönetimlere ilişkin yeni yasalarda da "Kent Konseyi" adının kullanıldığı görülmektedir (Emrealp, 2005, s.66). 1982 Anayasası'nın 127. maddesi belediyeyi şu şekilde tanımlamaktadır; ... belediye... halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları, yine kanunda gösterilen, seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişisidir. 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 3. maddesinde ise belediye şu şekilde tanımlanmıştır: "Belediye; belde sakinlerinin mahalli müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan ve karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan, idari ve mali özerkliğe sahip kamu tüzel kişisidir (Ergün, 2008, s.88). Belediyeler kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, sendikaların, noterlerin, varsa üniversitelerin, ilgili sivil toplum örgütlerinin, siyasî partilerin, kamu kurum ve kuruluşlarının ve mahalle muhtarlarının temsilcileri ile diğer ilgililerin katılımıyla oluşan kent konseyinin faaliyetlerinin etkili ve verimli yürütülmesi konusunda yardım ve destek sağlar. Kent konseyinde oluşturulan görüşler belediye meclisinin ilk toplantısında gündeme alınarak değerlendirilir. Kent konseyinin çalışma usûl ve esasları İçişleri Bakanlığınca hazırlanacak yönetmelikle belirlenir ifadesi yer almaktadır. 5393 sayılı Belediye Kanunu, yönetişim yaklaşımı doğrultusunda sivil toplum örgütlerinin, meslek teşekküllerinin ve diğer aktörlerin karar ve uygulamalarda yer alabilmesi amacıyla "Kent Konseyleri" uygulamasını getirmiştir. Son dönemde yapılan yerel yönetimlere yönelik yasal düzenlemelerde yerel yönetişimin anahtar kavramı olan "katılım" konusu ön plana çıkmaktadır. Hemşehri hukuku, stratejik plan hazırlanması, belediye hizmetlerine gönüllü katılım, ihtisas komisyonları kurulması ve kent konseylerine

yönelik düzenlemeleri içeren 5393 sayılı Belediye Kanunu katılımcı mekanizmaların geliştirilmesi açısından tipik bir örnek oluşturmaktadır(Göymen, 2010, s.216).

5393 sayılı Kanun'un 13. maddesinde: herkes ikamet ettiği beldenin hemşehrisidir denilerek, hemşehriler belediyenin karar ve hizmetlerine katılma, belediyenin faaliyetleri hakkında bilgilenme ve yardımlardan yararlanma haklarına sahip olmalarının yanında, belediyenin kanunlara dayanan kararlarına, emirlerine ve duyurularına uymakla ve belediyeye vergi, resim, harç, katkı ve katılma payları ödemekle yükümlü tutulmuşlardır. Ayrıca yerel düzeydeki örgütlenmelerin de (üniversite, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, sendikalar, sivil toplum kuruluşları ve uzman kişiler) katılımını kolaylaştırıcı önlemlerin alınması Kanun ile hükme bağlanmıştır.Kanun'un "Stratejik plan ve performans programı" başlıklı 41. maddesinde mahallî idareler genel seçimlerinden itibaren altı ay içinde, üniversiteler ve meslek odaları ile konuyla ilgili sivil toplum örgütlerinin görüşleri alınarak, kalkınma plânı ve programlara uygun olarak stratejik plân ve performans programı hazırlanması gerektiği düzenlenmiştir. Stratejik planlama süreci, yerel ölçekteki paydaşların ortak bir hedef doğrultusunda katılımçılık ekseninde işbirliği yapmalarına fırsat sunması nedeniyle yerel yönetim açısından önem taşımaktadır(Çukurçayır ve Eroğlu, 2009, s.230).

Kanun'un 77. maddesi ise "Belediye hizmetlerine gönüllü katılım" başlığı altında, belediye, sağlık, eğitim, spor, çevre, sosyal hizmet ve yardım, kütüphane, park, trafik ve kültür hizmetleriyle yaşlılara, kadın ve çocuklara, özürülere, yoksul ve düşkünlere yönelik hizmetlerin yapılmasında beldede dayanışma ve katılımı sağlamak, hizmetlerde etkinlik, tasarruf ve verimliliği artırmak amacıyla gönüllü kişilerin katılımına yönelik programlar uygular şeklinde ifadeler yer vermiştir. Ayrıca belediye bünyesinde oluşturulacak olan ihtisas komisyonlarına, mahalle muhtarları ve ildeki kamu kuruluşlarının amirleri ile ildeki kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, üniversiteler, sendikalar ve gündemdeki konularla ilgili sivil toplum örgütlerinin temsilcilerinin, oy hakkı olmaksızın kendi görev ve faaliyet alanlarına giren konularda katılabilecekleri ve görüş bildirebilecekleri de (md.24) belirtilmektedir. Kent Konseyleri, 5393 sayılı Belediye Yasası'nın 76. maddesinde öngörülmüş "kent yaşamında; kent vizyonunun ve hemşehrilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirmeye çalışan" bir mekanizmadır. Batıdaki örneklerinin aksine yürütme yetkisi olmayan ve yalnızca "danışma" mekanizması olarak öngörülen bir sistemdir. Kent konseyine, muhtarlar, kamu-özel sektör kurum ve kuruluş temsilcileri, sendikalar, üniversiteler ve uzman kişilerin katılımı öngörülmüştür(Çukurçayır, 2011, s.49).

Bu düzenleme ile kent konseylerine dört önemli fonksiyon yüklenmiştir. İlk olarak, kentin yaşanabilir hale gelmesi ve yaşam kalitesinin artırılması için kentte yaşayanlar tarafından kentin hak ve hukukunun korunması; ikinci olarak, kent konseyinin kentte yaşayan insanlar arasında sosyal yardımlaşma ve dayanışmayı geliştirici bir fonksiyon üstlenmesi; üçüncü olarak, sürdürülebilir kalkınma ve ge-

lişmenin sağlanması amacıyla hemşehrilerde bilinç oluşturulması; dördüncü olarak ise yerel düzeyde hesap verme, hesap sorma, katılım ve yönetişimin gerçekleştirilmesidir (Özcan ve Yurttaş, 2010, s.168-169).Yasanın ilgili hükmünün uygulanması amacıyla 2006'da bir uygulama yönetmeliği çıkarılmıştır. Ancak, yönetmeliğin yargıya götürülmesi sonucunda 2009 yılında yönetmelik yeniden düzenlenmiş ve daha demokratik ve etkin bir mekanizma öngörülmüştür.

Kent konseylerinin işlerlik kazanmasında yükümlü olduğu görevleri yerine getirmesi büyük önem taşımaktadır. Bu görevler ilgili yönetmelikte şu şekilde sıralanmaktadır:

1. Yerel düzeyde demokratik katılımın yaygınlaştırılmasını, hemşehrilik hukuku ve ortak yaşam bilincinin geliştirilmesini, çok ortaklı ve çok aktörlü yönetim anlayışının benimsenmesini sağlamak.

2. Sürdürülebilir gelişme sorunlarının çözümüne yönelik uzun dönemli bir planın hazırlanması ve uygulanmasını sağlamak. Bu madde 06.06.2009 tarih ve 27250 sayılı Kent Konseyi Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik'te "Sürdürülebilir gelişmenin sağlanması ve bu konuda ortaya çıkan sorunların çözümüne yönelik planların hazırlanması ve uygulanmasını sağlamak" şeklinde değiştirilmiştir. Böylelikle kent konseylerinin görevlerinin sadece sürdürülebilir gelişme sorunlarının çözümü ile sınırlandırılmasının ötesinde, sürdürülebilir gelişmenin sağlanması da görevler içinde yer almıştır.

3. Kente ilişkin temel stratejiler ve faaliyet planlarının belirlenmesinde, uygulama ve izleme süreçlerinde tüm kenti kapsayan ortak bir aklın oluşturulmasına katkıda bulunmak. Bu görev kent konseyinin özellikle kent yönetiminde ortak bir akıl ile tüm paydaşların bir araya getirilmesi açısından oldukça önemlidir.

4. Yerellik ilkesi çerçevesinde katılımçılığı, demokrasiyi ve uzlaşma kültürünü geliştirmek. Kent konseylerine demokrasiyi geliştirme işlevi de yüklenmiştir. Özellikle katılımcı bir perspektiften kentteki tüm paydaşları bir araya getirerek kent konseylerinin kent sorunlarını tespit etmesi, kararlar alması demokrasi ve uzlaşma kültürünün oluşturulması açısından önemlidir.

5. Kentin kimliğine ilişkin tarihi, kültürel, doğal ve benzeri değerlere sahip çıkmak ve geliştirmek. Kent konseylerinin en önemli görevlerinden biri olarak değerlendirilebilecek bu görev ile özellikle kent kimliğinin korunması, gelecek nesillere kültür mirasının aktarılması, kent değerlerine sahip çıkarak doğal ve kültürün korunması kültürel hayatın devamlılığı ve dolayısıyla toplumsal yapının korunması açısından önemlidir.

6. Kent konseylerinin en önemli görevlerinden bir tanesi de kent kaynaklarının kullanılmasında azalan kaynakların korunması ve sürekliliğinin sağlanması açısından önemlidir.

7. Kent konseylerinin çevreye ve topluma karşı duyarlılığı artırma görevleri de bulunmaktadır. Kent konseyleri bu görevini sürdürülebilir kalkınma anlayışına dayalı

kentin yaşam kalitesini geliştiren, çevreye duyarlı ve yoksulluğu giderici programları desteklemek suretiyle gerçekleştirebilecektir.

8. Kent konseyleri özellikle sivil toplum kuruluşları ile birlikte ortak akıl ve uzlaşmacı kültürün oluşturulması suretiyle kentte sivil toplumun gelişmesine ve kurumsallaşmasına katkıda bulunma görevini yerine getirmektedir.

9. Kent konseyleri kentteki çocuklar, gençler, kadınlar ve engelliler gibi farklı toplumsal grupların toplumsal yaşamdaki etkinliklerini arttırmak ve yerel karar alma mekanizmalarında aktif rol almalarını sağlama amacını taşımaktadır.

10. Kent konseyleri özellikle yeni yönetim anlayışına uygun bir şekilde kent yönetiminde saydamlık, katılım, hesap verebilirlik, öngörülebilirlik ilkelerinin uygulanmasına katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

11. Son olarak kent konseyinde oluşturulan görüşlerin değerlendirilmek üzere ilgili belediyeye gönderilmesini sağlamak görevinden söz edilmektedir.

Kent konseyleri yasa gereği belediyelerin öncülüğünde etkinleştirilmesi gereken mekanizmalardır. Ancak, burada "inisiyatif" belediyelerde olunca, bazı belediyelerin bu konuda oldukça istekli olduğu fakat çoğunun da bu yöntemi pek benimsemediği araştırmalarla ortaya konulmuştur(Çukurçayır ve Eroğlu 2009,s.224-227).

4.1 Kent Konseylerinin Yapısı

Kent Konseyleri belediye teşkilatı olan yerlerde, mahalli idareler genel seçim sonuçlarını izleyen 3 ay içinde kurulur. Kent konseyi üyeleri; mahallin en büyük mülki idare amiri veya temsilcisi, belediye başkanı veya temsilcisi, illerde valiler ilçelerde kaymakamlar tarafından belirlenecek kamu kurum ve kuruluşlarının temsilcileri, mahalle muhtarları, siyasi partilerin temsilcileri, üniversite temsilcileri, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, sendikaların, noterlerin, baroların ve ilgili dernekler ile vakıfların temsilcileri ve kent konseyince kurulan meclis ve çalışma gruplarının birer temsilcisinden oluşmaktadır(Kent KonseyiYönetmeliği, 2006),Yönetmeliğin 8. Maddesinde katılacak kişilerin sayıları detaylı bir şekilde yazılmıştır. Ancak öngörülen üye yapısının daha çok il belediyelerine yönelik olduğu belde belediyeleri dikkate alındığında ifade edilen konsey üyelerinin birçoğu için pratikte sorunlar ortaya çıkabileceği görülmektedir. Belde belediyelerinde konsey oluşturulurken üye sayısının oldukça azalması söz konusudur(Coşkun 2007:109).Kent konseyi genel kurulu ilk toplantısını yapmak üzere belediye başkanının çağrısı ile toplanır. Belediye başkanının başkanlığında toplanan genel kurul, toplantıyı idare etmek üzere üyeleri arasından en az üç kişiden oluşan divan kurulunu seçer. Divan kurulunun oluşturulmasından sonra, kent konseyi yürütme kurulu ve kent konseyi başkanı seçilir. Kent konseylerinin organları yönetmelikte genel kurul, yürütme kurulu, meclisler ve çalışma grupları, kent konseyi başkanı olarak sıralanmıştır(<http://kentkonseyleri.net.2011>).

- **Genel Kurul:** Genel kurul, kent konseyinin en yetkili organı olup 8 inci maddede sayılan üyelerden oluşur. Genel kurul, her yıl iki toplantıdan az olmamak üzere, üyelerin salt çoğunluğu ile toplanır. Genel kurula kent konseyi başkanı

başkanlık eder. Başkanın bulunmaması halinde yürütme kurulunun en yaşlı üyesi toplantıya başkanlık eder. Genel kurul; yürütme kurulunun, meclislerin ve çalışma gruplarının seçim ve çalışma esaslarını çalışma yönergesi ile belirler.

- **Yürütme Kurulu:** Yürütme kurulu, genel kurul tarafından birinci dönem için iki, ikinci dönem için üç yıl görev yapmak üzere seçilen, kadın ve gençlik meclis başkanlarının da yer aldığı en az yedi kişiden oluşur. Yürütme kuruluna kent konseyi başkanı, bulunmaması halinde yürütme kurulunun en yaşlı üyesi başkanlık eder. Yürütme kurulu, genel kurulun gündemini tespit eder ve genel kurul tarafından oluşturulan görüşleri ilgili belediyeye sunar ve uygulamayı izler.

- **Meclisler ve Çalışma Grupları:** Kent konseyleri, görev alanına giren konularda meclis ve çalışma gurupları oluşturabilir. Meclislerin ve çalışma gruplarının çalışma usul ve esasları genel kurulca belirlenir. Meclislerde ve çalışma guruplarında oluşturulan görüşler, kent konseyi genel kurulunda görüşülerek kabul edildikten sonra değerlendirilmek üzere ilgili belediye meclisine sunulur.

- **Kent Konseyi Başkanı:** Kent konseyi başkanı genel kurul tarafından seçilir. Kent konseyi başkanının görev süresi, yürütme kurulunun görev süresiyle paralel olmak üzere ilk dönem için iki yıl, ikinci dönem için üç yıldır. Kent konseyi başkanının seçimi için ilk oylamada üye tamsayısının üçte iki ve ikinci oylamada üye tamsayısının salt çoğunluğu aranır. İkinci oylamada salt çoğunluk sağlanamazsa, bu oylamada en çok oy alan iki aday için üçüncü tur oylama yapılır. Üçüncü oylamada en fazla oyu alan aday, başkan seçilmiş olur. Kent konseyi başkanının seçimi, kent konseyinin ilk toplantısının birinci birleşiminde tamamlanır. Kent konseyi başkanının izin, hastalık veya başka bir sebeple görevi başında bulunmadığı hallerde, bu süre içinde kendisine yürütme kurulunun en yaşlı üyesi vekalet eder.

Kent konseyi faaliyetlerinde asıl olan gönüllülüktür. Genel kurul üyelerinin bir kısmının belediye başkanı, mülki idare amiri ve onların seçtiği temsilcilerden oluşuyor olmasının yanı sıra sivil kesimi temsil edenlerin de katılım konusunda isteksiz olmaları (ya da katılımlarının anlamlı olmadığını düşünmeleri, süreç dışına itilmeleri) durumunda hem kent konseyi başkanı seçiminde, hem halkın beklenti ve isteklerinin yönetime iletilmesi sürecinde bazı aksaklıklar çıkması muhtemeldir. Zaten yönetimi temsil edenlerin ya da seçilmelerinde rol oynadıkları kişilerin kent konseyi başkanı olması durumunda halkın etkili bir şekilde yönetime katılım imkanı azalacaktır, aynı zamanda kent konseyinin halkı temsil etme kabiliyeti zarar görecektir.

4.2 Kent Konseylerinin Amacı

Kanunda kent konseylerinin faaliyet alanının oldukça geniş tanımlandığı görülmektedir. Tanımlamadan kent konseyinin dört ana alanda faaliyet yürüteceği anlaşılmaktadır(Coşkun, 2007:105-107).

- **Kente İlişkin Faaliyetler:** Doğrudan “kent”e ilişkin olarak “kent’in hak ve hukukunun korunması” ifadesiyle kent adeta yaşayan bir organizma olarak betimlenmiştir. Kentin hakkının korunabilmesi için; kent’in yaşanabilir ve yaşam kalitesini artırıcı bir niteliğe kavuşturulması ve kentte yaşayanların kent’in tarihi ve

kültürel mirasını ve doğal çevresini koruması gerekir. Bunu gerçekleştirmek için temel sorumluluk belediyeye verilmekle birlikte kentte birden fazla kamu otoritesi arasında (valilik, il özel idaresi vb.) dağıtılmıştır ve ayrıca resmi yapılar dışında yer alan sivil toplum örgütleri, meslek kuruluşları ve ilgili diğer kişilere kente ilişkin yapılan iş ve işlemlere müdahil olma fırsatının verildiği söylenebilir. Böylelikle kentin geniş bir toplumsal katılım ile biçimlenebilmesi sağlanabilir. Kentte yaşayanların “kentlilik bilinci” ne sahip olması bu amaca ulaşmak için oldukça önemlidir ve kent konseylerinin bu olguya da katkıda bulunması beklenmektedir.

- **Kentlilere İlişkin Faaliyetler:** Kent konseylerinin, kent meclisleri aracılığıyla aynı kentsel mekanda yaşayanların birbirine sahip çıkarak, maruz kalınan ortak sorunlara karşı dayanışma duygularının güçlendirilmesi, sosyal yardımlaşma ve dayanışma duygularını güçlendirerek bu amaca hizmet eden faaliyetlerin çoğaltılması beklenmektedir.

- **Çevreye İlişkin Faaliyetler:** Sürdürülebilir kalkınma, çevrenin korunması ve buna yönelik bilincin geliştirilmesi için kent konseylerinin katkıda bulunması beklenmektedir.

- **Kent Yönetimine İlişkin Faaliyetler:** Kent konseylerinin başta belediye olmak üzere kente dair ve kentlilere yönelik hizmet üreten kamu otoritelerinin yönetimine etkide bulunma ve katılımın bir aracı olarak oluşturulduğu görülmektedir. Ancak bazı araştırmacılar uygulamada bu katılımın gerçek anlamda sağlanabilmesinin oldukça güç olduğunu, kent konseylerinin “öneri geliştirme” ile sınırlı kalma ihtimalinin yüksek olduğu görüşündedir.

Yerel Gündem 21 sürecine tüm paydaşlarca ve büyük bir kararlılıkla sahip çıkılan, katılımcı yapıların oluşturulmakla kalmayıp etkin olarak işlediği, geniş ve aktif bir gönüllü katılımcı tabanına sahip olan kentlerde kent konseylerinin etkisinin ve öneminin daha fazla olduğu gözlenmektedir. Ancak sürece sahip çıkılmasına rağmen itici gücünü oluşturan gruplar dışında geniş katılımın sağlanamadığı, belediye ve kamu kuruluşlarının desteğinin alınmasında sıkıntı çekilen ve dolayısıyla sürecinin bocalanarak yürütüldüğü kentler olduğu gibi; sürecini yürütmeyi taahhüt etmekle birlikte, bu sürece yeterince ağırlık verilemeyen, kurumsal ve bireysel katılımın cılız bir görüntü sergilediği, dolayısıyla önemli bir gelişme kaydedilemeyen kentler de bulunmaktadır. Kent Konseyleri, yerel demokrasinin güçlendirilmesi doğrultusunda, Avrupa’daki yerel yönetimleri niteleyen yerel özerkliğe karşı ülkemizde duyulan güvensizliğin aşılp yerel yönetimlerin güçlendirilmesine kuşkuyla bakılmasına yol açan endişelerin hafifletilmesi açısından önemli bir işlev görmektedir (Emrealp S. 2005, s.58). Ancak Türkiye’de kent konseyleri Avrupa’da olduğundan çok daha zayıf kalmaktadır. Emrealp bunu konseye katılan yerel ortakların Belediye ile aralarına bir mesafe koyma ve belediyeden olabildiğince bağımsız şekilde çalışma yönündeki yaygın eğilimleriyle ilişkilendirmektedir (Emrealp S. 2005, s.60). Peki Elazığ Kent Konseyi yukarıda bahsedilen kavramların ne kadarını yansıtıyor? Şu anki durumu ne? Belediye ve vatandaş ilişkisi nasıl?

Elazığ Kent Konseyi ile belediye arasındaki ilişkinin demokratikliğini, belediyeye bağımlılık açısından durumu hakkındaki görüşlerini istediğimizde kent konseyi yürütme kurulu üyesi ve Fırat Havzası gazeteciler başkanı Erkan KÖSE 'nin cevabı şu şekilde oluyor:

“Genel olarak kent konseyleri ile belediye arasındaki ilişki ya direkt yönetim vb. açılardan tamamen bağımlı ya tamamen bağımsız ve birbirini tanımayan organlar halinde ya da bizim gibi hem birbirine destek hem de bağımsız halindedir. Yalnız, Elazığ Kent konseyi yönergesinin hazırlanması lazım, henüz bu yönerge hazırlanmamıştır. Elazığ Kent Konseyi kuruluş açısından birçok kent konseyine göre daha demokratik bir şekilde kurulmuştur. Diğer kent konseylerinde belediye başkanı istediği kişileri seçebiliyor. Yönetim Kurulu seçime olduğu için kimse kendini bağımlı ya da güdümlü hissetmiyor. Belediye başkanımız da kent konseyine çok müdahale etmiyor ve genelde yardımcı oluyor. Kent konseyi üyelerimiz farklı alanlardan farklı düşüncelerden, farklı mesleklerden, şehrimizin tanınmış kişilerinden ve farklı siyasi görüşlerden oluşmaktadır. Belediye başkanına muhalif üyelerimiz de mevcuttur. Başkanımız kongrede tamamen üyeleri serbest bıraktı ve demokratik bir yarış oldu ve herhangi bir, inisiyatif kullanmadı.” (E.Köse, kişisel görüşme 25 Kasım 2013).

Bununla birlikte Köse'nin yukarıdaki sözlerinden kent konseyinin yapısının da yönetmelikte belirtilen ve hedeflenen tüm kenti temsil edebilecek nitelikte üyelere oluşturulduğunu görmekteyiz. Yine yürütme kurulu üyelerinden ve Eftud (Elazığ folklor ve Turizm Derneği başkanı, Bünyamin EROĞLU ise:

“Belediye başkan yardımcısının biri zaten şu an kent konseyinin başkanıdır. Bunun sayesinde belediye ve kent konseyi birbirine çok yakın çalışmaları yapmakta ve Elazığ kentinin gelişmesi için çok etkili ve verimli projeler yapıldığını söyleyebilirim. Elazığ genelinde kent konseyi seçimi çok demokratik oldu. Bütün doğal üyeler basın yoluyla davet edildi. Kent konseyi genel kurulunda isteyenler aday oldu ve yönetim kurulu seçildi. Bu anlamda çok doğru bir başlangıç oldu. Bütün kesimlerden farklı görüş, inancı ve yapıdaki insanlar ve çeşitli meslek gruplarına mensup kişiler şu anda yönetim kurulunda görev yapmaktadır” diyerek düşüncelerini dile getirdi. (B.Eroğlu, , kişisel görüşme 25 Kasım 2013).

Yerel demokrasinin var olması için yerel katılımcılığın da olması gerekmektedir. Bu katılımcılık hem temsilciler hem de halk düzeyinde gerçekleşmelidir. Elazığ Kent Konseyi Yürütme Kurulunun farklı niteliklere sahip üyelere oluşmasının yanı sıra aktif bir şekilde katılımın da olduğu görülmektedir. Altı ayda bir gerçekleşen genel kurulu çok katılımcı ve aktif geçer. Toplantıya katılanlar çekinmeden istediği her şeyi söylüyor. Tabiri caizse herkes eteğindeki taşları döküyor. 3-4 hafta da bir toplantılar gerçekleştirilmektedir. Ancak, yönetişimin gerektirdiği halkın katılımını tam olarak sağlanamamaktadır. Bunun tam olarak gerçekleştirildiğini de Türkiye'nin hiçbir yerinde görülmemektedir. Henüz bu olgunluğa ulaşamadı. Fakat birkaç seçim sonrasında kent konseylerinin çok etkili ve söz sahibi kuruluşlar olacakları tahmin edilmektedir. Halkın katılımı çok önemlidir. Halk bu kent konseylerine ne kadar çok kalabalık bir şekilde sahip çıkıp yönetime katılırsa kent konseylerinin yaptırım gücü o nispette artar. Özellikle kente

yapılacak yeni projelerin uygulanmadan önce halka sorulması ve halkında görüşlerini kent konseyi aracılığıyla kamuoyuna bildirmesi lazımdır.

Yerel yönetimler, kent konseyindeki temsilciler ve elbette halkın katılımının yanı sıra aslında tüm bu grupların yerel demokrasiyi gerçekleştirmesi için önemli olan nokta elbette kent konseyinin gerçekte neyi ifade ettiğini doğru bir biçimde anlatabilmek ve anlayabilmek. Halkın kendi bilgi alma çabasının yanında bu görev yerel basına da düşüyor. Elazığ'daki mevcut bilgi eksikliğini Köse şu şekilde belirtiyor *"İşin kendisi Türkiye'de çok yeni olduğu için yanlış algılandı. İlk zamanlarımızda buradaki basın mensupları veya medya mensupları kent konseyini belediyenin bir alt birimi zannettiler; hatta bunun ötesine geçip belediyenin üstünde bir birim olarak gören de oldu ya da yürütme kurulundakileri kent konseyinin bir parçası var da bunlar harcamaya yetkili gibi görüldü. Böyle bir şey olmaz olamaz çünkü yönetmelik bunu içermiyor."* Eroğlu da *"Halka proje v.b. bilgilerin aktarımını yerel kanal ya da basınla, toplantılarda anlatıyoruz. Her türlü fırsatı kullanıyoruz. İlgi duyanlar zaten bize mutlaka ulaşabiliyorlar. Kent konseyinin kendini anlatma çabasını belirterek, halkın kafasındaki kent konseyi beklentisi farklı ayrıca yönetmelikte de belirsizlikler var bu sadece bizim için değil tüm kent konseyleri için geçerli. Bu kavram insanların kafasında yeni oluşuyor. Zamanla hepsi aşılacaktır."* diyerek bu iletişimin ve kavramın akıllarda doğru olarak yerleşmesinin önemini vurgulamış oluyor.

Kent konseyinin amacının ne olması gerektiğini sorduğumuzda Sayın Köse *"2007'den beri anlatmaya çalıştığım kent konseylerinin icraat yapmak değil halkın fikir ve projelerinin alt yapısını hazırlama ya da belediyeye ve belediye başkanına hesap sorma ile hesap verme ilkesi gibi ilkeleri gerçekleştirme ve kamuoyu oluşturma olduğudur."* şeklinde belirtmekte. Eroğlu da *"Kent konseyinin amacı kamuoyu oluşturmak, yönetim ile ilgili olarak kararlara katılmayı sağlamak ve bir kamuoyu oluşturulması sonucunda da yetkilerin etkin kullanılıp kullanılmadığını denetlemek."* şeklinde destekleyici bir açıklamada bulunuyor. Belediyenin olan bakış açısına da ek olarak olması gereken bakış açısını sorulduğunda Köse şöyle cevaplıyor *"Kent konseyleri belediye başkanının ya da milletekillilerinin rakibi değil onların kendilerini sımayacakları ve doğru yaptıklarını ispat edebilecekleri bir merci durumunda olmalıdır. Çoğunluğun destek verip vermediğini gösteren bir mekanizma olmalı."* Eroğlu ise *"...kent konseyleri yerel yönetimlerin hesap vermeleri gereken bir sivil inisiyatifin olduğunu bilmeleri biraz daha sorumlu davranmalarını sağlıyor. Eğer gerçekten bağımsız ve adaletli bir kent konseyi ise buldukları yerdeki yerel yönetimin kendine çeki düzen vermesinde katkısı oluyor. Bu da tek başına karar vermeyi değil, ortak karar vermeyi, ortak aklı harekete geçiren bir olgu olduğu için yerel demokraside etkili olduğunu düşünüyorum."* diyerek hem belediye hem de halk açısından bir değerlendirme yapmış oluyor. Bunun yanında *"Aslında belediyeler akıllı olsa faaliyetlerini hem halka duyurabilirler hem de halka ulaşabilirler. Biz bazen sivil olarak yapılması gereken, belediyelerin gerçekleştirmesi uygun olmayan şeyleri üstlenebiliyoruz. Kimseye hesap vermek durumunda kalmıyoruz."* şeklinde bir açıklama yapıyor. Elazığ Belediye Başkanı vekili Atik Birici ise *"En azından yerel yöneticiler açısından dışarıda konuşan insanlar konuşmaz oldu. Kent konseyleri merkez ve yerel yönetimler arasında iletişimi sağlıyor. Belediye bir beldeye hizmet götürüyor ve bu hizmet ortak aklın ürünü oluyor. Önceden belediye*

ne yapıyor ki deniyordu. Şimdi bundan haberdar olunuyor." diyerek aslında kent konseylerinin çalışma esnasında belirtildiği gibi yerel yönetimlerinin meşruluğunu göstermesini de sağladığını ve bununla beraber merkez ile de yerelin iletişimini sağladığını belirtmiş oluyor.(A.Birici, Kişisel görüşme 27 Kasım 2013).Belediye başkanı Sayın Süleyman SELMANOĞLU ise:" Özellikle kurulmuş olan çalışma kollarının ve çalışma gruplarının mutlaka faal duruma geçirilmesi ve alınan kararların uygulanabilir olması gerektiğini ve her zaman kent konseyinde görev alanlara destek vereceklerini belirtti. Hepimizin amacı bellidir. Amacımız Elazığ'ı çok daha iyi yerlere taşımak. Elazığ çok güzel bir şehir ve hep birlikte, hep beraber sevgiyle, muhabbetle bu aziz diyarı çok daha iyi yerlere taşıyacağız. Her zaman halkın ve kent konseyinin fikirlerine açığız ve açık olmaya devam edeceğiz halkımızdan ve konsey üyelerinden gelen önerileri belediye meclisinde görüşüp, uygun görülmesi halinde hayata geçireceğiz.(S.Selmanoğlu, Kişisel görüşme 25 Aralık 2013).Kent Konseyi başkanı Haluk Çakır ise amaçlarının,"Mevcut demokratik sistemde var olan yönetilen ve yönetilenler mantığı her geçen gün zayıflayıp yerini yönetim yani birlikte yönetim modeline terk ediyor. Kent konseyleri de bu bağlamda birey ve devlet arasındaki köprüünün ayaklarını teşkil ediyor.Eskiyle mukayese edildiğinde bu fark daha açık bir şekilde görülecektir.Artık kanunlar yapılırken önemli kararlar alınırken devlet, bireyler,sivil toplum kuruluşlarıyla uzlaşa ve diyalog arayışlarına daha fazla önem verilip mesai harcanıyor.(H.Çakır, Kişisel görüşme 25 Aralık 2013).Çakır sözlerine devam ederek "Kent konseyi olarak bizler yerel düzeyde demokratik katılımın yaygınlaştırılmasını, hemşehrilik hukuku ve ortak yaşam bilincinin geliştirilmesini, çok ortaklı ve çok aktörlü yönetim anlayışının benimsenmesini sağlamak, tüm kenti kapsayan ortak bir aklın oluşmasına katkıda bulunmak, Kentin kimliğine ilişkin tarihi, kültürel, doğal ve benzeri değerlere sahip çıkmak ve geliştirmek, sivil toplumun gelişmesine ve kurumsallaşmasına katkı sağlamak gibi maksatlar doğrultusunda hareket ediyor ve Elazığ'da yaşayan herkesin bu koşuda yer almasını istiyoruz .Vatandaşların da kent konseyinde görev almalarını istediklerini ifade eden Çakır, açıklamasını şöyle tamamladı: "Gönüllülük esasına dayalı olarak bu meclislerde ve çalışma gruplarında bulunmak, görev almak ve bende şehrim için bir şeyler yapabilirim düşüncesinde olan tüm hemşerilerimiz üye olmak için Belediye binasında bulunan ofiste müracaatlarını yapabileceklerdir." ."dedi.

Elazığ Kent Konseyi Kadın Meclisi 28.06.2012 tarihinde yapılan genel kurul toplantısı ile oluşturulmuştur. Kadın Meclisi'nin bünyesinde ise özel sektör kuruluşlarından temsilciler, üniversite temsilcisi, meslek odalarından ve sivil toplum örgütlerinden temsilciler yer almaktadır. Kent Konseyi Kadın Meclisi Başkanı Nihal Çiçek Aydın, amaçlarının Kent Konseyi ile ortak çalışma yürütmek olduğunu belirterek, güzel çalışmalara imza atacıklarını söyledi. .(N.Aydın Çiçek, Kişisel görüşme 10 Aralık 2013).Gençlik Meclisi ise17.01.2013 tarihinde yapılan genel kurul toplantısı ile oluşturulmuştur. Üniversite kulüplerinden, sivil toplum örgütlerinden, meslek odalarından ve liselerden temsilcilerin katılımıyla oluşmuştur. Kent Konseyi Gençlik Meclisi Başkanı Erhan Bahçeci "Sosyal, sportif ve kültürel etkinliklerin yapılacağı bir ortam oluşturmak adına bazı çalışmalar yürüteceğiz. Yine AB projelerinden gençliğin de faydalanması için bir dizi girişimlerimiz olacak. Amacımız Elazığ gençliğine ve kentimize faydalı işler

yapmaktır. Bizlere her zaman destek olan Belediye Başkanımız Süleyman Selmanoğlu'na teşekkür ediyorum" dedi. (E.Bahçeci, Kişisel görüşme 25 Aralık 2013).

5.26 OCAK 2012 TARİHİ İTİBARIYLA ELAZIĞ KENT KONSEYİ ETKİNLİKLERİ

26 Ocak 2012 itibariyle genel kurulu yapılarak çalışmalarına başlayan konseyimiz yapılanma ve tanıtım çalışmalarının ardından projeler geliştirmeye ve yürütmeye başladı. Bunlar;

- 1-Harput Musikimizin yaşatılması ve geliştirilmesi projesi
  - 1.1.İlimiz İlköğretim okullarındaki müzik öğretmenleriyle bir araya gelinmesi
  - 1.2. Müzik Öğretmenlerimize Mahalli Musikimize ilişkin kitap ve CD desteği verilmesi
  - 1.3. İlköğretim çağındaki çocuklarımıza Kürsü başı programları düzenlenmesi
- 2- Gençlik Meclisinin oluşturulması
  - 2.1. Gençlik Meclisi Genel Kurulu yapılarak Meclis Başkanı ve Yönetim Kurulu seçilmesi
- 3- Gençlik Meclisinden Kırk beş gencimiz 15 Mayıs'ta Belediyemiz Hazar Gölü Tesislerinde üç gün kamp yapılması
- 4- Gençlik Meclisi Üyelerimiz Babalar Gününde Gazi Huzurevi sakinlerine Kürsü Baş programı düzenlenmesi
- 5- Eğitim Faaliyetleri Çalışma Grubu oluşturulması
- 6- İl Müftümüz ziyaret edilmesi
- 7- İl Kültür Müdürümüz ziyaret edilmesi
- 8- Müze Müdürümüz ziyaret edilmesi
- 9- Web sitemiz yayına girdi, billboardlar, afişler ve Kanal 23 televizyonunda programlar yapılmak suretiyle tanıtım çalışmaları yapılması
- 10- Kadınlar Meclisi Genel Kurulu yapılarak Kadın Meclisi Başkanı ve Yönetim Kurulu seçilmesi
- 11-37 Mahalle Muhtarımıza ulaşılarak mahallelerin önde gelen 10 sorunun neler olduğu yazılı olarak soruldu alınan cevap metinlerindeki konuların çözümleri noktasında katkı sunulması
- 12- Kent Konseyi yönergesinin hazırlanma çalışması.
- 13- Türkiye Kent Konseyleri Birliğine üye olunması
- 14- Cuma günleri Cuma Namazı için camilerimize gelen ve ihtiyacı olan vatandaşlarımızın kullanması için camilerin girişlerine yeni çoraplar konulması projesi Sanayi Sitesi camiinden başlanarak diğer camilerimize de yaygınlaştırılmasına başlanması
- 15- Harput Türbelerimiz camilerimiz belgeselinin yapılması projesi
- 16- Türkiye Omurilik Felçlileri Derneği Elazığ Şubesinin mavi kapak toplama kampanyasına destek verilerek proje birlikte yürütülmesi
- 17- Daha önce kamuoyuyla paylaşılmamış eski Elazığ Fotoğraflarının temini ve dijital ortama aktarılması ile kamuoyuyla paylaşılması projesi

18- Tarihi ve turistik mahallemiz Harput'taki tüm iş yerleri çalışanlarının mahalli yöresel kıyafetlerimizi giymelerinin zorunlu hale getirilmesi projesi

19-Kent konseyimizin engellilerimize aileleriyle birlikte iftar programı

20-İmar ve şehircilik kentsel dönüşüm çalışma grubu oluşturulması

21-Fikret Memişoğlu'nun Harput Ahengi isimli eserinin basılarak kamuoyuyla paylaşılması projesi

22-İl Milli Eğitim müdürümüz ziyaret edilmesi

Kent Konseyi Yürütme Kurulunun 07/03/2012 tarihli toplantısı ile aşağıdaki Çalışma Gruplarının oluşturulmasına karar verilmiştir.

1. Engelliler Çalışma Grubu
2. Sportif Faaliyetler Çalışma Grubu
3. Harput Kültürü Çalışma Grubu
4. İmar, Şehircilik, Kentsel Gelişim Ve Dönüşüm Çalışma Grubu
5. Eğitim Faaliyetleri Çalışma Grubu
6. Kent Kültürü ve Hemşerilik Bilinci Oluşturma Çalışma Grubu
7. Toplum Sağlığı Çalışma Grubu
8. Sürdürülebilir Kalkınma Çalışma Grubu
9. Edebiyat ve Sanatsal Faaliyetler Çalışma Grubu
10. Toplumsal Diyalog ve Uzlaşma Çalışma Grubu
11. Şehir Tanıtımı, Turizm Çalışma Grubu
12. Memur ve Emekliler Çalışma Grubu
13. Esnaflarımız Çalışma Grubu
14. Medya-İletişim Çalışma Grubu
15. Yöresel Ürünler ve Yemeklerimiz Çalışma Grubu

7.SONUÇ VE ÖNERİLER

Kent konseyini oluşturan genel kurul;gönüllülük esasına göre hareket eden ,kentlilik bilincine sahip,temsil kabiliyeti yüksek, konseyin sürecine hakim kişilerden oluşmalıdır.Genel kurul üyeleri, süreç içinde yapılacak çalışmalarda aktif rol oynamalı ve genel kurulun tamamını temsil edebilme yeteneğine sahip olmalıdır.. Bu doğrultuda yürütme kurulu ; kent hayatında yer alıp söz sahibi olan kamu kurumları ,üniversite ve sivil toplum kuruluşlarını temsil edebilecek nitelikte ,vizyon sahibi,yaşadığı kentin sorunlarına hakim,siyasi kaygıları olmayan kişilerden oluşmalıdır.Yürütme Kurulu üyeleri çeşitli çalışma gruplarının kent konseyinin amacına uygun çalışması için yönlendirmelerde bulunmalıdır. Bu amaçla çalışma grupları ve meclisler oluşturmalı ,grupların çalışmalarında da yer alıp genel kurulda alınan kararların uygulanması için ilgili mercilerle irtibat halinde olmalı ve süreci izlemelidir

Kent Konseyi Genel Sekreteri, gönüllülük ruhuna sahip olup ,tüm zamanını ve enerjisini konsey çalışmalarına ayırabilmelidir.Genel sekreter, çalışma grupları ile kurum ve kuruluşlar arasında koordinasyon sağlayabilen ,siyasi eğilimlerini işine yansıtmayan,her zümreye ve kişiye eşit mesafede olan bir yapıya sahip

olmalıdır.Çalışma grupları kentin sorunlarına hakim nitelikte kişilerden oluşmalı ve çözüm odaklı çalışmalıdır. Kent konseyi sonradan ortaya çıkabilecek durumlar için de yeni çalışma grupları oluşturabilmelidir.Çalışma gruplarının sürdürülebilirliği, üyelerin kentin sorunlarına duyarlılıkları ve çözüm geliştirme kapasitelerine bağlı olarak değişmeli ve yaptıkları çalışmalar karar alma mercilerine yansıtılmalı ,takip edilmeli ve sonuçlar kamuoyuna durulmalıdır.Bu sayede katılım süreci olumlu etkilenecektir.

Kent konseyinin bütçesinin belediye tarafından oluşturulması, çalışmalarını olumsuz etkilememeli; belediye başkanının duyarlılığı sağlanmalıdır.Kent konseyi çalışmalarında belediye başkanının rolü önemli olduğundan başkan sürekli olarak çalışmalar hakkında bilgilendirilmelidir.Kent konseyi için halkın kolaylıkla ulaşabileceği mekanlar temin edilmeli. Çalışma ofisleri amacına uygun olarak dizayn edilmelidir. Konsey personeli, iletişimi güçlü yaptığı işin ciddiyetini bilen ve çalışmalarını severek yapabilecek kişiler arasından seçilmelidir.

Kent konseyi, kentin gelecek yıllarını da dikkate alarak yerel politikaların oluşturulması doğrultusunda kararlar almalı. Sadece karar almakla kalmayıp konsey bünyesinde oluşturulacak “Kent Konseylerini Kararlarını izleme Grubu” tarafından kararların takibini yapmalı ve kamuoyunu süreçten haberdar etmelidir. Kent Konseyi kamu oyunun güvenine sahip olmak zorunda olduğu için çalışmalarda siyasi bakış açısından sıyrılmış, kurumlara ve kişilere eşit mesafede, kentin menfaatini her şeyin üstünde tutan bir yapıya sahip olmalıdır.Aksi yaklaşımlar konseyin işlevini yitirmesine sebep olacaktır.

Kent konseyi ülkemiz için hayati bir önem arz etmemekle beraber, demokrasinin yerelde ve genel olarak kurumsallaşması ve içselleştirilmesi açısından oldukça önemli işlevleri yerine getirebilirler. Ancak kent konseyleri mevcut yapısı ve işleyiş durumuyla bu katkıyı sunmaktan genel olarak çok uzaktırlar. Çünkü hem katılımcılar hem de yöneticiler açısından önemli sorunlar vardır. Öncelikle kent konseylerinin çalışma süreçleriyle ilgili herhangi bir etkili düzenleme bulunmamaktadır. Kent konseylerinde alınan karar ve görüşlerin hiçbir bağlayıcılığı bulunmamaktadır. Kent konseyinde ortaya çıkan görüşler belediye meclisinde görüşülmek zorundadır. Ancak bu görüşlerin mecliste değerlendirilmesi konusunda açık bir hukuki ifade yoktur. Yani görüşler sadece görüş olarak mı kalacağı yoksa karara mı dönüşeceği noktasında belirleyici olan meclis ve özellikle de belediye başkanıdır. Konseyde ortaya çıkan görüşlerin meclis için bağlayıcılığı olmaması konseye katılım noktasında ve katılanların motivasyonunda da önemli bir dezavantajdır. Kent konseylerinin işleyişi noktasında bir diğer sorun ise, belediye meclislerinin kent konseylerini kendilerinin yerine geçecek bir mekanizma olarak görme endişeleri nedeniyle, konseye ve konseyin faaliyetlerine olumsuz yaklaşmasıdır.

Sonuç olarak yukarıda sıraladığımız önerileri uygulamak mevcut “Kent Konseyi Yönetmeliği” ile mümkün görünmemektedir. Bu yüzden tüm kent konseylerinin bilgi ve birikimlerinden faydalanılarak, tartışma platformları

oluşturularak yönetmelikte çeşitli değişiklikler yapılmalıdır. Böylelikle kent konseyinin işlevini yerine getirmesi kolaylaşacaktır.

KAYNAKÇA

- Al, H. (2009), Küreselleşme, Bölgeselleşme, Yerelleşme, Edt. Veysel K. Bilgiç, Değişik Yönleriyle Yerelleşme, Seçkin Yayıncılık, Ankara, ss.49-50.
- Birleşmiş Milletler, (1999), İnsan Yerleşimleri Konferansı Habitat II, İstanbul: T.C.Başbakanlık, Toplu Konut İdaresi Başkanlığı, Ankara.
- Coşkun, B. (2007), Kent Yönetimine Katılım ve Kent Konseyleri, Edt. Abdullah Yılmaz ve Yavuz Bozkurt, Küresel Esintiler ve Yerel etkiler Sarmalında Türk Kamu Yönetimi, Gazi Kitabevi, Ankara, ss.105-107.
- Çukurçayır, M. A. (2003), "Dünyada Yerel Yönetimlerin Değişen Rolü ve Yeni Kimliği", Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, C.12, S.3, s.8.
- Çukurçayır, M. A. (2011). Yerel Yönetimler Kuram, Kurum ve Yeni Yaklaşımlar, Çizgi Kitabevi, Konya.
- Çukurçayır, M. A., H. T. Eroğlu (2009). "Kent Yönetiminde Demokratik Bir Açılım Olarak Kent Konseyleri", Yerel Yönetimlerin Güncel Sorunları, Ed. K. Görmez, M. Ökmen, Beta Yayın, İstanbul, ss.224-247.
- Emrealp S. (2005). Yerel Gündem 21 Uygulamalarına Yönelik Kolaylaştırıcı Bilgiler El Kitabı, IULA-EMME Yayını, İstanbul, s.58.
- Ergün, B. (2008), Mahalli İdareler Ve Yerinden Yönetim Bilim Dalı Belediyelerde Yönetime Katılım Ve Zeytinburnu Belediyesi Kent Konseyi Uygulaması, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, İstanbul.
- Esen, A. (2008), "Kent Yönetimlerinde Katılım", Yerel Siyaset içinde, Okutan Yayıncılık, İstanbul, ss.87-88.
- Gaudin, J.P. (1998), "Modern Governance, esterday and Today Some Clarification to be Gained From Government Politics", International Social Science Journal No:155, ss.47-49.
- Göymen, K. (2010), Türkiye'de Yerel Yönetişim ve Yerel Kalkınma, Boyut Yayın Grubu, İstanbul,
- Gündoğan, E. (2010), "Yönetişim: Kuram ve Boyutlar", Edt. M. Akif Çukurçayır, H. Tuğba Eroğlu ve Hülya Ekşi, Yönetişim, Kuram, Boyutlar, Uygulama, Çizgi Kitabevi, Konya, s.23.
- Güzelsarı, S. (2003), "Neo-Liberal Politikalar ve Yönetişim Modeli", Amme İdaresi Dergisi, C.36, S.2, s.18, (17-34).
- Güzelsarı, S. (2004), "Kamu Yönetimi Disiplininde Yeni Kamu İşletmeciliği ve Yönetişim Yaklaşımları", Ankara Üniversitesi SBF Tartışma Metinleri http://www.politics.ankara.edu.tr/eski/dosyalar/tm/SBF_WP_66.pdf, 12.07.2010, ss.13-14.

- Haktankaçmaz, M. İ. (2004), "Türk Kamu Yönetiminde Yönetişimin Uygulanabilirliği", *Amme İdaresi Dergisi*, C.37, S.1, ss.49-50, (45-62).
- Kent Konseyi Yönetmeliği, Resmi Gazete Tarihi: 08/10/ 2006, Resmi Gazete Sayısı: 26313, http://kentkonseyleri.net/dl/yg21/KKY_YeniDuzenlemeler.pdf, (Erişim Tarihi: 22.04.2011)
- Maclaren, W. V. (1996), *Urban Sustainability Reporting*, Journal Of The American Planning Association, Vol.62, No.2, ss.185-186.
- Newby, L. (1999), *Sustainable Local Economic Development: A New Agenda For Action*, Local Environment, Vol.4, No.1, s.67.
- Ökmen, M. ve Görmez, K. (2009), "Türkiye'de Yerel Gündem 21 ve Yerel Yönetişim Uygulamaları", Edt. Kemal Görmez ve Mustafa Ökmen, *Türkiye'de Yerel Yönetimlerin Güncel Sorunları*, Beta Yayın, İstanbul, s.109.
- Ömürgönülşen, U. (2003), "Kamu Sektörünün Yönetimi Sorununa Yeni Bir Yaklaşım: Yeni Kamu İşletmeciliği", Edt. Muhittin Acar ve Hüseyin Özgür, *Çağdaş Kamu Yönetimi-I*, Nobel Yayın, Ankara, s.195.
- Özcan L. ve Yurttaş, F. (2010), "Kent Konseyleri Müzakereci Demokrasinin Uygulama Alanı Olarak Düşünülebilir mi?", Edt. Bekir Parlak, *Yerel Yönetimler Yerel Siyaset ve Kentsel Politikalar*, Dora Yayıncılık, Bursa, ss.168-169.
- Özer, M. A. (2005), *Yeni Kamu Yönetimi: Teoriden Uygulamaya*, Platin Yayınları, Ankara, s.304.
- Palabıyık, H. (2004), "Yönetimden Yönetişime Geçiş ve Ötesi Üzerine Kavramsal Açıklamalar", *Amme İdaresi Dergisi*, C.37, S.1, s.65, (63-85).
- Rhodes, R.A.W. (1996), "The New Governance: Governing Without Government", *Political Studies*, XLIV., ss.652-653.
- Stoker, G. (1998), "Governance As Theory: Five Propositions", s.50
- Torlak, S.E. ve Önez, Z. (2005), "Bir Katılım Modeli Olarak Yerel Gündem 21'e Bakış", Edt. Hüseyin Özgür ve Muhammet Kösecik, *Yerel Yönetimler Üzerine Güncel Yazılar- I (Reform)*, Nobel Yayın, Ankara, s.656.
- World Bank, (1989), "Sub-Saharan Africa: From Crisis to Sustainable Growth; A Long Term Perspective Study", Washington D.C., s. xii.
- <http://www.habitat.org.tr/gundem21/43-yerelgundem21/48-yerel-gundem.html>, 24.03.2011.
- <http://www.la21turkey.net/index.php?pages=topic&op=cat&cid=102&tid=265>, 10.03.2011.
- <http://www.la21turkey.net/index.php?pages=topic&op=cat&cid=105>, 15.03.2011.
- <http://www.la21turkey.net/index.php?pages=topic&op=cat&cid=106>, 21.03.2011.
- <http://www.uclg-mewa.org/tr/uclg-uyelik-ve-uyeler/97-turkiye-yg-21-programi.html>, 17.03.2011.